RUSKI INWALID

№ 212.

WTOREK. 7 Września. 1820 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Kraiowe: z Petersburga. Wiadomości Zagraniczne: Niemcy. Franciia. Hiszpaniia. Daniia. Włochy. Wiadomości Naukowe: Rozmaitości.

WIADOMOSCI KRAIOWE.

z Petersburga, 2 Września.

W przeszłą niedzielę obchodziła stolica tuteysza dzień imienin N. Cesarzowey *Elżbiety* zrana przez modły uroczyste po wszystkich kościołach, a wieczorem przez piękne oświecenie miasta.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Niemcy.

Od brzegów Menu, 29 Sierpnia.

Młodszy *Brugham* dążący do Włoch z poleceniami w sprawie Królowey, przybył niedawno do Frankfortu.

Budowa nowego zamku w Kassel ciągnie za sobą niezmierne wydatki. Samo splantowanie i zrównanie poziomu będzie kosztować przeszło 80 tysięcy talarów. Codzień prawie nad tym gmachem pracuie 1200 robotników i zarabia w tydzień przeszło 1200 talarów. Model tey budowy w kształcie czworoboku podługowatego znayduie się w zamku Bellevue.

z Wiednia, 26 Sierpnia.

Dzień imienin Xiężney *Maryi Ludwiki*, Xiążęcia, Parmy i Arcy-Xiążęcia *Ludwika* obchodzony był dnia wczorayszego iak nayuroczyściey w Laxemburgu. U dworu był tego dnia wielki obiad na którym wszyscy Xiążęta i Xiężniczki rodzinę Cesarską składaiący znaydowali się; tegoż dnia był bal u dworu i stolica wspaniale była oświeconą, i w wielu mieyscach amblematyczne iaśniały przezrocza.

Margrabia *Caraman* poseł francuzki przy dworze tuteyszym w dzień imienin Króla swoiego 25 b. m. dawał wspaniały obiad, a wieczorem bal okazały. Dom iego przepysznie wewnątrz i zewnątrz był oświecony.

Pułk pieszy *Aloizego Lichtenstein* ciągnący do Włoch wstąpił dnia wczorayszego do stolicy tuteyszey a pułk dragunów *Riesch* maiący toż samo przeznaczenie odbywał przed kilku

dniami rozmaite manewra na tuteyczym wale mieyskim w obecności Cesarstwa Ich Mść oboyga i całey Nayiaśnieyszey rodziny.

Słychać że w krwawey bitwie między woy skami *Ali Baszy Janiny* i Sułtana tureckiego zginął sławny *Pehliwan Basza*, dowodca dywizii w woysku Porty.

Francyia.

z Paryża, 26 *Sierpnia*.

Izba Parów iak słychać w dniu 28 b. m. otwartą zostanie. Kanclerz Francyi Pan *Dambré* przybył iuż do Paryża, a stróż pieczęci Pan *Desserre* otrzymał przez telegraf wezwanio, aby iak nayprędzey pospieszał z swoiem przybyciem. Sąd naywyższy Królewski dnia wczorayscego odbył sekretne posiedzenie, ktorego przedmiotem iak słychać był spisek niedawno odkryty.

W Moniterze dzisieyszym czytamy nowe postanowienie Królewskie, na mocy którego oficerowie woysk liniiowych polnych i marynarki, gdy nieotrzymaią ozdoby S. *Ludwika* za odznaczaiące się zasługi, niepierwe, takową otrzymać mogą, iak po dwudziestu czterech letniey nienaganney słuzbie.

Jedna para małżeńska stanęła tu była niedawno przed sądem z prozbą o rozwod; lecz nim nastąpiły badania sądowe, małżonkowie się pogodzili. Niedługo trwała ta zgoda, zaraz się pokłócili i mąż w zapale gniewu zadusił żonę, poczem chciał zwłoki iey spalić i sobie odebrać życie; lecz policyia schwytała go w chwilę, gdy się do palenia trupa zabierał.

Hiszpaniia.

z Madrytu, 18 *Sierpnia*.

Król mianował Jenerała *Riego* Kapitanem ieneralnym Galicyi, a Pułkownika *Don Carlos Espinosa* Jenerał maiorem i Gubernatorem Tortozy.

Wiazd tryumfalny Królestwa JchMść oboyga do stolicy tuteyszey dnia wczorayszego odbytym został. Cała Nayiaśnieysza rodzina w poiazdach paradnych towarzyszyła Królestwu, a orszak osob znakomitych był równie swietny iak liczny.

W iedney z gazet naszych czytamy dość śmiałe uwagi nad konstytucyią naszą, a mianowicie autor uwag pomienionych utrzymuie że artykuły konstytuayi są iedne drugim przeciwne: np. Konstytucyia pozwala Królowi wypowiadać woynę i zawierać pokoy, a broni ustąpienia lub iakim kolwiek sposobem oddzielenia chociażby i naymnieyszey prowincyi.

Zuchwałość zbóyców napełniaiących okolice Kordawy przychodzi wszelkie opisanie. Jeden z nich znaiomy *Yayme* w posrod dnia wszedł do miasta Revelente i schwytawszy policmistrza domagał się 6,000 franków za okup iego. Ci zbóycy zmuszaią wszystkich zamożnych obywateli do płacenia sobie znacznych sum, ieśli chcą aby maiątek ich został cały.

Włochy.

19 *Sierpnia*. We Włoszech wyższych zakładaią teraz magazyny zbożowe, przynaymniey dla 100,000 ludzi.

Rzecz iest warta uwagi że Rząd neapolitański niepodaie dotychczas do wiadomości publiczney adressu podanego Xiążęciu namiestnikowi przez deputacyią palermską. A chociaż tyle iuż upłynęło czasu od przybycia pomienioney deputacyi, żadna iednak gazeta niedoniosła nam iescze, czego to poselstwo żądało.

Opłata spiewaków i spiewaczek na teatrze St. Carlos w Neapolu kosztuie corok 45 tysięcy czerwonych złotych, tyleż balety, 14 tysięcy orkiestra, 22,000 garderoba i 25,000 dekoracyie, machiny i oświecenie.

WIADOMOŚCI NAUKOWE.

O Celnieyszych bibliotekach tak starożytnych iak terazniey szych.

Wiadomo przez podania, że naydawnieysze zebranie ksiąg czyli biblioteka znaydowała się w Memfis u Króla *Osimandiasza*. W Grecyi naypierwszą bibliotekę założył Pizystrates w Atenach, Xerxes przewiozł ią do Persyi; lecz poźniey musiał Ateńczykom powrócić. Naysławnieysza biblioteka w starożytności była w Alexandryi.

W Rzymie osnował naypierwszą bibliotekę publiczną *Asinius Pollio*; Poźniey *Juliusz Cezar* założywszy nierownie znakomitszą, uporządkowanie iey Warronowi poruczył. August założył dwie biblioteki z których iedną nazwał *Palatina* dla tego, iż się miesciła koło świątyni Apollina na wierzchołku Palatynu. Pożar zdarzony za panowania Nerona zniszczył obydwie. *Domicilian* odnowił ie poźniey, a *Traian* rzadkiemi wzbogacił tworami. *Publius Viktor* liczył 28 rozmaitych bibliotek w Rzymie nie mieszcząc w to wiele prywatnych Xięgo zbiorów.

W IX i XI wieku pozakładano wiele bibliotek po rozmaitych klasztorach, a szczególnie na

wyspach Archipelagu. Arabowie także założyli wielką bibliotekę z xiąg w rodowitym ich pisanych języku. *Al-Mamun* rozkazał nawet kupować dzieła greckie i księgi ze wszech stron gdzie tylko przenikło oświecenie sciągane były do Bagdadu. Na zachodzie poczęto zakładać biblioteki za przykładem Karóla Wielkiego.

We Francyi jedną z naysławnieyszych bibliotek była znayduiąca się w Opactwie *St. Germain-de-Prés* w Paryżu. W Niemczech słynęły biblioteki Fuldska i Korweyska, a w wieku XI znakomitą była Hirschauska. W Hiszpanii w XII wieku założyli Arabowie 70 publicznych bibliotek, z tych Kordubska liczyła 250,000 ksiąg. W Anglii i Włoszech założycielami bibliotek byli gorliwi rozszerzyciele swiatła: *Richard Angherville*, *Petrarca*, *Boccacio* i inni. Łatwo sobie wystawić można iak było trudnem zbieranie ksiąg wtenczas, gdy iescze nieznano sztuki drukarskiey.—Ten zbawienny wynalazek stanowi ważną epokę w dziejach oswiecenia. Od tey to epoki rozlały się nauki w Europie i biblioteki w rożnych miastach pozakładane zostały. Papież Mikołay V założył sławną biblioteką Watykanu, a Kardynał *Bessarion* ową sławną Wenecką.

Przed dwoma laty parlament angielski nabył dla Muzeum Brytańskiego znakomitą bibliotekę sławnego podróżnika *Burney*, za którą zapłacił 13,500 funtów szterlingów. W tym drogim zbiorze naywięcey iest rzadkich i drogich dzieł greckich, między któremi iest 47 wydań *Eschilesa*, 26 *Anakreona*, 12 *Apolloniusza* z Rodos, 5 *Archimedesa*, 10 *Atenaia*, 16 *Kallimacha*, 50 *Demostenesa*, 166 *Euripidesa*, 87 *Homera* 30 *Jzokrata*, 102 *Sofoklesa* i wiele innych.

Znakomitsze biblioteki tegoczesne są następuiące:

1.	Boblioteka Królewska w Paryżu zawieraiąca	Ksiąg 350,000	—ręk. 80,000
2.	Biblioteka dworu w Munich . . .	400,000	— 9,000
3.	Cesarska w Petersburgu	300,000	— 11,000
4.	Cesarska w Wiedniu	300,000	— 12,000
5.	Akademicka w Gottyndze	200,000	— — —
6.	Królewska w Dreznie	200,000	— 5,000
7.	Królewska w Koppenhadze . . .	130,000	— 3,000
8.	Eskuryialna w Hiszpanii	130,000	i bardzo wiele rękopismów Arabskich.
9.	Królewska w Berlinie	130,000	— 6,000
10.	Akademicka w Pradze w Czechach . .	130,000	— 8,000
11.	Królewska w Sztutgardzie . . .	116,000	— — —
12.	Watykanu w Rzymie	300,000	— 40,000
13.	Bodleiańska w Oxfordzie	500,000	— 30,000
14.	Brytańskiego Muzeum w Londynie . .	150,000	— 60,000

ROZMAITOŚCI.

Dziennik

snu Jasnowidzącey Pani M. . . . we względzie choroby W. Maiora *Zielińskiego.*

(*Dalszy ciąg.*)

Dzień 20 Maia w wieczor

Magnetyzowana i uspiona przez Lachnickiego w przytomności Kapitana Nofoka i moiey.— *Zasnęła o 40 minut na 6tą.*

Jasnowidz: Pilnuy że się Sokratesie, pilnuy teraz szczególniey, że tak wiele zażywasz cykuty, porachuy no co to uczyni razem, zacząwszy od 24 pigułek czyli 72 — skoro tę przeydziesz epokę, będziesz sobie mógł odetchnąć, lecz niech cię nic niezatrważa, — używay wszystkiego w miarę, nic rozpalaiącego, nic słonego, gorszkiego, kwaśnego nic mlecznego, maslanego,— materacyk przygotować, pizma ziarko wielkości pieprzu— powtarzam ci dla tego byś wczym nieuchybył. — Wina co drugi dzień pić trzeba, w dzień co wino niepiiesz piy arak z wodą, a to zaraz po pigułkach (po chwili) No, wszystko dobrze będzie—Tak to Sokratesie będziesz zdrów ale szanuy się—Nie sprzeczay się, niedysputuy z zapałem tak iak dzisiay zrobiłeś (a)— Niepiy cudzey wody, widzisz znalazłes lekarstwo na własney ziemi, nakoniec nie bądź porywczy do leczenia się za naymnieyszym bolem—Natura prędzey cię uleczy iak Doktor — po co się zarzucać receptami, użyy pieniędzy co wydasz na leki na iaki dobry uczynek a oyciec o tobie niezapomni.—Kochay oyca, kochay— *Spała godzinę.*

21 Maia wieczor.

Magnetyzowana i uspiona przez Lachnickiego, w przytomności Karola Hrabi Czapskiego — Zasnęła 50 minut na 5.

Jasnowidz: Do Lach: Wiesz, że Sokrates nim się udał do oyca był tak źle, żeby był nogę stracił; biedny teraz zaczuie bardzo chorować, ale cóż robić, kiedy inaczey

(a) *W samey rzeczy dnia tego w pewnym domu miałem bardzą żywę dysputę.*

bydź nie może — byle się tylko nie trwożył.

Lach: On ma wielkie w tobie zaufanie.

Jasnowidz: To nie we mnie. — *Spała godzinę i minut pięć.*

22 Maia z rana.

Magnetyzowana i uspiona przez Lachnickiego w przytomności Waleryana Krasinskiego, Stanisława Wyżewskiego, Kapitana Nofoka i moiey, przyszedłem w czasie nim zasnęła o godzinie 11tey.

Lach. Zielińskiego coś dziś nie widać!

Jasnowidz. Jutro 24 pigułka — Ten dzień przykry iuż będzie dla niego, a następne ieszcze przykrzeysze, lecz iak zacznie zmnieyszać pigułki i cierpienia zmnieyszać się będą.—Niech dziś powiększy porcyą iedzenia, trzeba dadź zatrudnienie żołądkowi—i tak codzień niech sobie powiększa porcyą iedzenia lecz nie w znaczney ilości.

Lach. Czy nie pozwoliłabyś Sokratesowi wypić czasem kiliszek piwa angielskiego.

Jasnowidz: Późniey.—*Spała minut* 57.

23 Maia w południe.

Magnetyzowana przez Lachnickiego *w przytomności Podpołkownika Sowinskiego, Waleryana Krasinskiego, Stanisława Wyżewskiego i moiey — Usnęła trzy minut na 1szą.*

Jasnowidz: Cierpisz biedny Sokratesie.

Ja sam: Nie słychanie wielkie mam pragnienie.

Jasnowidz: Tak bydź musi, — zleby było gdybyś niemiał tey gorączki albo gdyby teraz opuściła — Trzeba gorączki — lecz wytrzymuy, nic niepiy—możesz ieść figi, te zwyczayne duszone cukrem posypane, one ci cokolwiek ulżą. *Spała minut* 52.

23 Maia wieczor.

Magnetiz. i uspiona przez Lachnickiego *w przytomności iey męża,* Krasińskiego Waleryana *i moiey Zasnęła* 10 *minut na* 8.

Jasnomidz: Sokratesie, miey weselszą minę, bądź spokoyny za dni kilka będzie ci lepiey, pracowałeś sam i pomagali ci do dzisieyszego nieszczęścia, lecz oyciec cię wydobył.

Lach: Ktoż mu pomagał.

Jasnowidz: Zwyczaynie ci, co poprawuiąc— psuią, — nie ich to wina — są ludźmi. Nie tak prędko potrzebować ich będziesz.

Ja sam: Nigdy.

Jasnowidz: Nie mów, są oni potrzebni, a staną się użytecznemi gdy zmnieyszą upor i uprzedzenie.

Lach: Czy to o Doktorach mówisz?—(Usmiech był całą odpowiedzią iasnowidzącey.) *Spała godzinę i minut* 25.

24 Maia zrana.

Magnetyzowana i uspiona przez Lachnickiego *w przytomności Jozefa Hrabi* Krasinskiego, *Kapitana* Nofoka *i moiey. Zasnęła* 45 *minut na* 12.

Jasnowidz: Widzisz Sokratesie że dobrze że masz gorączkę, inaczey zleby było.

Lach: Dla czego.

Jasnowidz: Na nic by się nie przydało lekarstwo.

Ja sam: Odmieniłem materacyk iak kazałaś lecz mnie bok teraz bardziey boli.

Jasnowidz: Coż czynić kiedy inaczey bydz nie może — wstrzymuy się tylko od napoiów, *Spała godzinę.*

26 Maia wieczor.

Magnetyzowana i uspiona przez Lachnickiego w przytomności Mięczyńskiego i zasneła 10 minut na 7.

Jasnowidz: Biedny Sokratesie nie możesz pić.

Ja sam. Pomyśl abym mógł mieć co do picia bo niewytrzymam.

Jasnowidz: (Po długim namyśle.) I tak zle, i tak niedobrze — słuchayże zrób sobie serwatkę z mleka słodkiego rzucaiąc w nią trochę kremortartary i tak oczyścić, gdy wrzucisz kremartartary prędko oddzielay by kwasu niedopuścić, piy potrosze od ugaszenia pragnienia.

Ja sam. Mnie tey nocy bardzo noga bolała.

Jasnowidz: Ty wkrótce na całym ciele osłabionym się uczuiesz, bo twoia choroba iest teraz w przesileniu, lecz iak iuż tego zbędziesz i zechcesz się szanować, to ieszcze kopę lat żyć będziesz. Ważny punkt; trzeba go przebyć, ieszcze dni kilka będziesz słaby—Miey mocną wiarę a wszystko będzie dobrze.—*Spała godzinę.*

(Dalszy ciąg nastąpi.)

W Petersburgu.

w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.